

Châng thlan: *Efesi 4:26.*

Zirlâite tân:

Hriat tûr: Inlaichînna vawn nun nân leh a chhe tawh tihdam leh nâna mi malin rilru kan put ngâite chu eng nge ni tih an hria ang.

Vei tûr: Inlaichînna keh chhiaïn thlarau lama ðan zêlna tûr leh kohhran inpumkhatna tûr a dâl theih dân an hrethiam ang.

Tih tûr: Mi dangte nêna an inlaichînna a lo ðat theih nân khawngaihna leh ngaihdamna an hlân ang.

THUPI TËN

I. Hriat tûr: Rilru puthmang hrisêl neih a tûlna

- A Paula, Barnaba leh Johan Marka-te chanchin aþang hian inlaichînna ða nei tûra rilru puthmang hrisêl neih a pawimawhzia eng nge kan hmuh?
- B Bible-ah hian inlaichînna ða awm tûra thil pawimawh târ langtu thawntu dang engte nge kan hmuh?
- C Paula hian eng tin nge thlarau thilpêkten kohhrana inpumkhatna leh inlaichînna hrisêl a thlen theih dân a sawi?

II. Vei tûr: Inlaichînna chhia-in a nghawngte

- A Kristiante inkâra inremlohna leh inhmêlmâkna hian anmahni lo thlîr rengtu khawvêl hnênah eng thuchah nge a thlen? Chu chuan Pathian nihphung leh thiltihtheihna chungchâng eng nge a târ lan?
- B Inlaichînna ða lovin kohhran chhûnga nghawng a neih chu eng nge ni?

C Inlaichîna ða lovin thlarau lama in ðan zêlna tûr a tihbuai dante chu eng nge ni?

III. Tih tûr: Khawngaihna leh ngaihdamna thlangin

A Kan laka thil tisual fotute chungah hian eng vângin nge khawngaihna leh ngaihdamna lantîr kan harsat viau?

B Mi dangte ngaihdam duhna rilru kan put zêl theih nân eng thilte nge pawimawh?

KHÂIKHÂWMNA: Channchin ða lehkhavute hian Pathian khawngaihna leh ngaihdamna sânzia lantîrin, Pathian leh mihringte inkâra inlaichîna chhe tawh chu amah ngeiin a rawn tidam a, inremin kan lo awm loh thei ta a ni tih an sawi a. Chu mai chu ni lovin, mihringte inkâra inlaichîna chhe tawh pawh hi siam ðat leh duhna thinlung min neihtîr baw k a, chumi tûr chuan khawngaihna leh inngaihdam tawna a pawimawh a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

RAHBI 1—Chawk phûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: Rome 5:10.

Thlarau ðanna atâna thu pawimawh: *Inlaichîna chhe tawh siam ðat leh hi chanchin ða thuchah laimu a nih mai bâkah, Kristaa kan inpumkhatna tûra thil tûl a ni baw k.*

ZIRTÎRTÛTE TÂN BIK: Kan rilru puthmang hi inlaichîna hrisêl a awm theihna tûra thil pawimawh ber a ni. A hnuaia thawnthu hi ngun takin chhiar la, eng ang rilru puthmang nge an neih hlawm a, chutiang rilru puthmang neite nuna thil lo thleng chu eng nge ni tih uar takin sawi ang che.

A sawi hawn nân: Kum 1961 khân America rama mihring dikna chanvo humhalhtu pâwl hrang hrangte chuan ‘Zalêna Kawng Zawh’ an tih mai chu an nei ðîn a. An zîngah hian African American (mi dum) tlângvâl pakhat, kum 21-a upa, Pathian thu zir lâi mêk John Lewis-a pawh a tel ve a. South Carolina state-

a bus station-a a luh lâi chuan mi pakhat, a hnampui ni ve lo hnam dang rêng rêng haw tlattu Elwin Wilson-a chuan a lo vaw hrep ringawt mai a.

He thil a thlen hnu kum sawi li leh pariatah chanchin thar puangtu lâi tak MSNBC chuan Wilson-a ngaihdam dîlna thu leh hnam dangte huatna rilru a put thîn avânga a inchnîr thu a puansak a. Hetih lâi hian John Lewis-a chu senator a lo ni luah tawh a; mahse Wilson-a thupha châwina chu pawmsakin amah a ngaihdam thu a hrilh ve ta a ni. Wilson-an a rilru puthmang a thlâk ta chu hmangaihna leh khawngaihna thil a tih theihzia târlanna a ni tih a hre baw. Wilson-ahian a hliam tawha nêna inrem lehna mai lo pawh thil dang tih tel ngâi a nei tih a inhria a. Tûnah chuan inremna leh intlûktlânna thu tlângaupuitu-ah lo tang ve tawhin, an khawtlânga inhuatna leh inngaihtheihna thleng thîn dona thu a sawi thîn a ni. (<http://www.goodnewsnetwork.org/lewis-and-beater-receive-award/>.)

Kan rilru puthmang azirin mi dangte nêna kan inlaichînna a chhiat phah thei a, a that phah hlah thei baw. Inlaichînna tha a awm theih nân leh kohhrana inpumkhatna a lo awm theih nân khawngaihna leh ngaihdamna a awm tûl a. Amaherawhchu, chutiang rilru chu keimahni'n kan neih avâng maini mi dangte pawhin nei ve kher tûrah kan ngâi tûr a ni chuang lo.

Sawi ho tûrte: Wilson-an Lewis-a hnêna ngaihdam a dîl hma hau pawh khân Lewis-a chuan a lo ngâidam sa reng tawh a ni tih tilangtu a awm em? Enga ti nge Wilson-a tân khân ngaihdamna dîl mai ni lo thil dang pawh tih a pawimawh? Ngaihdamnain rah tha a chhuahte chu eng nge ni?

RAHBI 2—Zawng chhuak rawh

ZIRTÎRTÛTE TÂN BÎK: Khawngaihna leh ngaihdamna hi inlaichînna chhe tawh tihdam lehna atân thil pawimawh a ni. Chanchin tha hian khawngaihna leh ngaihdamna thu a

keng tel a, chu chu mi dangte nêna kan inlaichînnaah pawh kan lan chhuahtîr ve thîn tûr a ni.

ZIR ZÂUNA

I. Rilru puthmang, inlaichînna leh Chanchin Ṭha *Filemona* 1-25.)

Tûn kêr zirlâi hian kan rilru puthmangin inlaichînna kawnga nghawng a neih theih dân entîrtu thawnthu pahnih min hrilh a. Paula leh Barnaba leh Johan Marka-te inkâra inremlohna a lo awm tâk dân kan hria a, tin, a hnua an lo inrem leh tâk thu pawh kan hmu bawk. Nimahsela, eng tianga lo inrem leh thei ta mai nge an ni tih erawh hrilh kan ni lo thung.

Kawng leh lamah, Filemona hnêna Tirhkoh Paula lehkhathawnah hian inrem leh tuma hma lâk a nih dân chu kan hmu a. Inlaichînna ṭha neih reng theihna tûr chuan hmangaihna, khawngaihna leh ngaihdamna thinlung put a ngâi a, chu tho chu kohhrana inpumkhatna a thlen theihna tûr pawhin a pawimawh. Hêng thil pathumte intâwk khâwm hian kan rilru chu Pathian nungchang târ lanna chanchin ṭha lamah a hruai thîn a ni. Chhandamna kawng min siamsakah hian Pathian chuan inlaichînna hrisêl neih theihna tûra rilru puthmang dik neih a ṭulzia a târ lang a. A hmangaihna, khawngaihna leh ngaihdamna avâng liau liauvin amah nêna inlaichînna ṭha kan nei leh thei a ni.

Paula meuh pawh khân chutiang khawngaihna leh ngaihdamna chu hril ve fo tho mah se, Johan Marka lakah erawh a lantîr theih bîk tlat lo. Hei hian chanchin ṭhain kan nun pêng tinrêng hi a siam danglam a ngaihzia a tilang Chiang hle âwm e. Hruaitu thawhhlâwk leh mahni hnaa inpe ber berte ngei pawh hian ni tina chanchin ṭha an nunpui theih nân Thlarau Thianghlimin a puih an inphal ve a ngâi tho a ni. Paula pawh hian hei hi a hre chhuak a ni tih Filemona hnêna lehkhâ a thawnah hian kan hmu a,

Filemona leh Onesima-te inkâra inlaichînna chhe tawh chu siam ṭhatsak tumin theihtâwp a chhuah a nih kha. An

rilru puthmang thlâktîr ve ve a tumna lamah an dinhmun a hriatthiamsak thu pawh a sawi a. Filemona leh Onesima te chanchin ðha an hriat hnua an nun a lo danglam tâk dân pawh hrilh ve ve-in, chanchin ðha chu inremlehna thlentîrtu ber a ni tih a hria a ni.

A châng hi chuan kan rilru puthmang leh thurin vawnte hian thil nihna leh awmzia tak hmu thei lo tûrin kan mit a tidel ðhîn. Kan rilru puthmang leh thurin vawnte nêna inrem lo thil rêng rêng chu ngaihsak lo sa mai hi a awl viau a, kan ngaihdân neih sa thlâk kan harsat ðhîn baw. Paula pawh hian Johan Marka kha phantsantu nia a ngaih tlat avângin a nungchanga thil ðha tak tak awm vete pawh a hmuhsak theih loh phah a. Amaherawhchu, Onesima leh Filemona-te dinhmun a hriatthiampui ve ve-na kha chuan an pahnih hian chanchin ðhain a tidanglam vek tawh a, inanna an neihte chuan inremlehna a thlen thei ta a ni.

Krista chu mihringte chanchina rawn lût ve-in, kan khawvêlah chhandamna a rawn thlen a, chutiang chiah chuan keini pawh hi mite nun leh an chanchin hriatthiampui ve tûra koh kan ni. Keimahni leh inremna neihpui kan tumte hi mi keh chhe tawh, chanchin ðhain a siam ðhat leh mêkte kan ni tih kan inhriat a ngâi a. Khawngaihna chu a thlâwnin kan dawng a, mi dangte chungah pawh a thlâwn vêkin kan pêk ve a ngâi a ni tih kan hre tûr a ni. Paulan Filemona hnêna lehkha a thawna a tih ang hian Krista leh a chanchin ðha chu en berah neih ve ila. Kalvari hlim hnuaia kan nun kan hmu a nih chauhîn kan inlaichîn tawnaah hian hmangaihna, khawngaihna leh ngaihdamna kan lantîr thei ang, Isua nêna intawng tawh nun chu a danglam ngei ðhîn si a.

Ngun takin ngaihtuah teh: Barnaba leh Johan Marka-te nêna an inðhen khân Paulan eng rilru nge a put? Filemona hnêna ngenna ngenna a siama a rilru puthmang lo danglam tâk dân chu eng nge ni? Filemona hnêna lehkha a thawna a thil sawiah leh Isuan krawsa a tawrhnaah khân eng nge inang awm?

II. Ngaihdamna awmzia hrethiamin (*Rome 5:8–11*)

Mi tu emaw kan huat êm êm kan ngaihdam dâwn chuan amah kan huatna rilru kan thlah a ngâi a, chutianga amah kan huatna rilru ber a awm tawh loh chuan a laka phuba lâk kan duhna pawh a bo ve nghâl thîn. Ngaihdamna chuan mi sual, thil tisualtu ni tûrin a phût lo che a, mi dangten ngaihdamna an phû zâwk tih lah a kâwk hek lo. Chutiang chu ni lovin, ngaihdamna chuan keimahni nun aţangin huatna leh khâkna chu a zung nêen lam a khar phawng vek a, hliam a tidam a, inlaichînna a din thar leh thîn.

Ngaihdamna hi nunchang dik lo ngaihhnathiamna emaw, a nghawngte pumpelhna emaw a ni lo. Ngaihdamna dik tak chuan thil dik lo tih pawizia a hria a; mahse damna kawng zawh a thlang zâwk thîn. Pathian chuan mihringte hi a ngaihdamna phû lo kan ni chungin min ngâidam tawh a. Nimahsela, Pathian ngaihdamna chuan sual hi a la zam mai lo va, sual nghawngte pawh a la kiang vek hek lo. Isua khân sual nghawng râpthlâk ber chu a phur a, kan âiawhin a lo thi ta a ni.

Ngun takin ngaihtuah teh: Enga ti nge mi dangte ngaihdam hi harsa kan tih viau thîn le? Ngaihdamna chuan kan thiltihin nghawng a neihte a la kiang vek chuang lo a ni tih hriat hi eng a ti nge a pawimawh viau? Mi kan ngaihdam hian kan ngaihdamaten nge nia keimahni zâwkin a hlâwkna têt? I chhanna chu a dik ngei a ni tih entîrna nêen sawifiah ang che.

RAHBI 3—A taka nunpui tûr

ZIRTÎRTÛTE TÂN BÎK: Chanchin tha tarmit vuah chung a keimahni leh kan chung a thil tisualtute kan thlîr pawimawhzia uar takin sawi ang che. Chumi ênga kan lungngaihate kan thlîr a nih chuan inlaichînna kan neihpuite chung a khawngaihna leh ngaihdamna hlan pawimawhzia pawh kan hre reng thîn a ni.

Sawi ho tûrte:

- ❶ Eng tin nge ngaihdan hrang kan neih leh Pathian thu hrilhfiah dân inang lo kan neihte hi kan tih ang? Thu dik humhalh nia kan inngaihna chu chhuanlama hmangin nungchang mâwi lo tak tak kan lo lantîr ve tawh tshin em?
- ❷ Eng tin nge keimahni pawh hi mi sual leh chhandam ngâi ve tho kan nih tih kan inhriatna hian inlaichinna chhe tawh siam that leh kan tumna kawngah hian min puih?
- ❸ Eng tiang kawngtein nge chanchin tsa awmzia hriatna hian kan inlaichinnaah nghawng a neih? Eng tin nge Isua tih ang kha mi dangte nêna inlaichinna tsa zawk kan lo neih theih nân kan tih ve theih ang?
- ❹ Eng tin nge thil thlen dân hriatthiam tumna leh mi dangte rilru hriatsakna hian inremlohna sut kian tuma kan beihnaah min tanpui?
- ❺ Eng thiltên nge ngaihdamna hi thil harsa tak angah siam tshin?
- ❻ Mi dangte nêna in inlaichinna chhe tawh tidama inrem lehna kawng in zawh theih nân eng thilte nge i tih ngâi awm?

RAHBI 4—Boruak siam rawh

ZIRTÏRTÛTE TÂN BÏK: A hnuai tih tûr tûr lanahte hian i class member-te kha anmahni nun tshuha ngaihdamnain nghawng a neih dân hre tûr leh, mi dangte ngaihdamna thil lung pu tshin tûrin a fuih dawn a ni.

Tih tûrte:

- ❶ I class member-te hnênah khân pen leh paper pe tshu la. Tichuan an thil tawn pahnih tshu ziak tûrin hrilh ang che. A hmasa zawk chu an beisei loh deuha ngaihdamna an chan dân chanchin emaw, mi tu emaw an ngaihdam tâk dân chanchin emaw ni se. Chutianga ngaihdamna an chan emaw, mi an

ngaihdam emawa an rilru awm dân leh chu ngaihdamna chuan inlaichinnaa nghawnga neih dân pawh ziak tel hlawm se. A pahnihna chu, mi tu emaw ngaihdam mai harsa an tih tum ziak ve thung rawh se. Chutianga an ziah zawh hnu chuan mi dangte hriat tûra chhiar theuh tûrin sâwm ang che.

❷ Mi tu emaw i ngaihdam ngâi emaw, a chungaw khawngaihna i lantîr ngâi an awm em? Chu mi hnênah chuan lehkha thawnin i ngaihdam tawh thu hrih ang che.

❸ Bible-a khawngaihna emaw, ngaihdamna eamw chanchinte hi zir chiang ang che.